

Міністерство освіти і науки України
Київський професійно-педагогічний коледж імені Антона Макаренка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор КППК

імені Антона Макаренка

Ольга ЩЕРБАК

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
З ПРЕДМЕТІВ «УКРАЇНСЬКА МОВА»,
«УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ НА ОСНОВІ
ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО НА ЗАСІДАННІ
ЦИКЛОВОЇ КОМІСІЇ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ПРОТОКОЛ № 4 ВІД 11.02.2021 Р.

КИЇВ 2021

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Тестові завдання для вступних випробувань з української мови та літератури складені відповідно до чинної навчальної програми з української мови для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання (рівень стандарту) (2017), чинної навчальної програми з української літератури для загальноосвітніх навчальних закладів (рівень стандарту) (2017), що відображають засадничі ідеї Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, Державного стандарту початкової загальної освіти, а також концепції «Нова українська школа».

Українська мова є державною мовою України. Це передбачає її пріоритетне використання в усіх сферах суспільного життя. Мета курсу української мови полягає в формуванні компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатого мовної особистості, узагальненні й систематизації знань, набутих у процесі вивчення основного курсу української мови, а також їхньому поглибленні відповідно до вимог, що ставляться перед вступниками і здобувачами освіти закладів фахової передвищої та вищої освіти, піднесенні культури мовлення учнів, насамперед через удосконалення вмінь ефективного оперування мовними і мовленнєвими знаннями, зокрема стилістичними, текстотворчими, риторичними.

Зміст програми диференційовано за взаємопов'язаними змістовими лініями: мовленнєвою, мовною, соціокультурною, діяльнісною.

Мовленнєва змістова лінія передбачає засвоєння мовленнєвознавчих понять, на основі яких формуються вміння й навички в різних видах мовленнєвої діяльності – аудіюванні, читанні, говорінні, письмі. Орфографічно-пунктуаційний практикум передбачає систематичне, розосереджене удосконалення правописної грамотності.

Соціокультурна змістова лінія ґрунтується на розумінні мови як носія культурних цінностей, основи професійного становлення людини, засобу формування мовної картини світу.

Діяльнісна змістова лінія визначає найважливіші загальнонавчальні вміння й навички, що забезпечують інтелектуальну, пізнавальну, творчу діяльність.

Завдання з української мови мають на меті оцінювання результатів засвоєння вступниками знань, набуття навичок та вмінь з української мови, що здійснюється на основі функціонального підходу до мети курсу, яка передбачає виховання компетентної мовної особистості, що відзначається високою мовною культурою; формування навичок комунікативно виправданого користування засобами мови в різних життєвих ситуаціях з обов'язковим дотриманням мовних норм та мовленнєвого етикету; вироблення вмінь за лексемами й граматичними формами пізнавати національне світосприймання, ментальність рідного народу тощо.

Завдання з української мови передбачають перевірку практичних навичок та вимагають відповідної теоретичної і практичної підготовки.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Фонетика. Графіка. Орфоенія. Орфографія

Алфавіт. Наголос. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування *у-в, і-й*. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Сполучення *йо, ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

4. Морфологія

4.1. Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах).

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но*, *-то*). Безособові дієслова. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но*, *-то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична . Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о*, *-е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток.

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

5. Синтаксис

5.1. Словосполучення.

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення

5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й

поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертань).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

Складне речення

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення

Складносурядне речення

Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення

Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Безсполучникове складне речення

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

Предмет «Українська література» вивчає кращі зразки художньої літератури як мистецтва слова, допомагає формувати, збагачувати внутрішній світ молоді людини, позитивно впливати на її свідомість, морально-етичні цінності, розвивати інтелектуальні, творчі здібності, естетичні смаки, самостійність мислення й громадянський вибір. Усе це сприятиме самореалізації особистості в майбутньому. Метою шкільного вивчення української літератури є: формування гуманістичного світогляду старшокласників, долучення їх засобами художньої літератури до загальнолюдських і національних цінностей; виховання національно свідомих громадян України; естетичний розвиток учнів, підвищення їх загального культурного рівня та розширення культурно-пізнавальних інтересів; сприяння всебічному розвитку школярів, їх духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації в сучасному світі.

Завдання з української літератури мають на меті перевірку, виявлення рівня отриманих вступниками знань, сформованості вмінь і навичок, компетентностей; оцінювання результатів засвоєння вступниками знань з теорії літератури, біографій письменників, знання текстів та вміння їх аналізувати, критично мислити. Завдання вимагають відповідної теоретичної і практичної підготовки.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень

Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри, віють буйні», «Засвіт встали козаченьки»

Історичні пісні. «Ой, Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль»

Тематика, образи зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла»

2. Давня українська література

«Повість минулих літ

«Слово про похід Ігорів».

Григорій Сковорода «Всякому місту – звичай і права...», «Бджола та Шершень»

3. Література кінця XVIII- початку ХХ століття

Іван Котляревський «Енеїда», «Наталка Полтавка»

Тарас Шевченко «Катерина», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля...»), «І мертвим, і живим, і ненародженим...», «Заповіт»

Пантелеймон Куліш «Чорна рада»

Іван Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я»

Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля»

Іван Франко «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні?», «Мойсей»

4. Література ХХ століття

- Михайло Коцюбинський «Тіні забутих предків», «Intermezzo»
Василь Стефаник «Камінний хрест»
Ольга Кобилянська «Valse melancolique»
Леся Українка «Contra spem spero», «Лісова пісня»
Микола Вороний «Блакитна Панна»
Олександр Олесь «»Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!...»
Павло Тичина «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа шелестить», «О панно Інно»
Максим Рильський «У теплі дні збирання винограду»
Микола Хвильовий «Я (Романтика)»
Володимир Сосюра «Любіть Україну!» Валер'ян Підмогильний «Місто»
Юрій Яновський «Майстер корабля»
Остап Вишня «Моя автобіографія», «Сом»
Микола Куліш «Мина Мазайло»
Богдан-Ігор Антонич «Різдво»
Олександр Довженко «Зачарована Десна»
Андрій Малишко «Пісня про рушник»
Василь Симоненко «Ти знаєш, що ти людина?», «Задивляюсь у твої зіниці», «Лебеді материнства»
Василь Голобородько «Наша мова»
Олесь Гончар «Модри Камень»
Григор Тютюнник «Три зозулі з поклоном»
Василь Стус «Господи гніву пречистого»
Іван Драч «Балада про соняшник»
Дмитро Павличко «Два кольори»
Ліна Костенко «Страшні слова, коли вони мовчать», «Маруся Чурай»

5. Твори українських письменників-емігрантів

- Іван Багряний «Тигролови»
Євген Маланюк «Уривок з поеми»

6. Сучасний літературний процес (кінець ХХ – початок ХХІ століття).

ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступні випробування з української мови та літератури містять **23 завдання**. Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання, – **32**.

Робота складається з чотирьох частин:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1-14) з української мови. Завдання складається з основи та чотирьох або п'яти варіантів відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо вступник вибрав і позначив відповідь.

0 або **1** бал:

1 бал – якщо вказано правильну відповідь;

0 балів – якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

2. Завдання на встановлення відповідності («логічні пари») (№ 15-16) з української мови. Завдання складається з основи та двох стовпчиків інформації, позначених цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Виконання завдання передбачає встановлення відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами. Завдання вважається виконаним, якщо вступник обрав до цифри (від 1 до 4) відповідну букву (від А до Д).

0, 1, 2, 3 або **4** бали:

1 бал – за кожен правильно встановлену відповідність («логічну пару»);

0 балів – за будь-яку «логічну пару», якщо зроблено більше однієї позначки;

0 балів – за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари»), або відповіді на завдання не надано.

3. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 17-22) з української літератури. Завдання складається з основи та п'яти варіантів відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо вступник вибрав і позначив відповідь.

0 або **1** бал:

1 бал – якщо вказано правильну відповідь;

0 балів – якщо вказано неправильну відповідь, або вказано більше однієї відповіді, або відповіді на завдання не надано.

4. Завдання на встановлення відповідності («логічні пари») (№ 23) з української літератури. Завдання складається з основи та двох стовпчиків інформації, позначених цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Виконання завдання передбачає встановлення відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами. Завдання вважається

виконаним, якщо вступник обрав до цифри (від 1 до 4) відповідну букву (від А до Д).

0, 1, 2, 3 або **4** бали:

1 бал – за кожен правильно встановлену відповідність («логічну пару»);

0 балів – за будь-яку «логічну пару», якщо зроблено більше однієї позначки;

0 балів – за завдання, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари»), або відповіді на завдання не надано.